

Бурхович Аліна Олександрівна,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ;

Мельник Ігор Олегович,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник:

доцент кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат економічних наук, доцент

Грущенко Олена Анатоліївна

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКО- ВИРОБНИЧИХ ПРАВОВІДНОСИН І МІНІМІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВТРАТ ВІД КОРУПЦІЇ

Для забезпечення успішного функціонування будь-якого суб'єкта господарювання в ринкових умовах перед керівництвом підприємств щоденно постають місії щодо подальшого вирішення таких завдань: здійснення контролю та діагностики фінансового стану компанії, точне вивчення потреб ринку, наукове прогнозування економічних процесів, комплексну та системну оцінку різних варіантів рішень, їх безпосередніх та довгострокових наслідків, відповідальність суб'єктів [1]. Процес розвитку суб'єкта господарювання за своєю суттю є процесом вибору у прийнятті рішень для визначення подальшого стабільного та ефективного розвитку. У нестабільних умовах ринкової економіки, за обмеженості ресурсів, наявності сильної конкуренції та інших факторів, що здійснюють суттєвий вплив на процес стабільності та розвитку, від правильності прийняття рішень та прогнозування подальших подій залежить саме ефективне функціонування підприємства, тому різноманітні методи діагностики діяльності суб'єктів господарювання як інструменту фінансового управління стають надзвичайно актуальними.

Господарські товариства поділяються на види за двома основними критеріями: способом формування та функціонування статутного капіталу і межами відповідальності учасників за

зобов'язаннями товариства. За першим критерієм виокремлюють акціонерні та неакціонерні товариства. Акціонерне товариство – це підприємство, засноване на установчому договорі та статуті, має статутний фонд, поділений на визначену кількість акцій рівної номінальної вартості. Воно несе матеріальну відповідальність [2] за зобов'язаннями тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості акцій, які їм належать. За межами відповідальності господарські товариства поділяються на такі види: з обмеженою відповідальністю, з додатковою відповідальністю, повне та командитне товариство.

Юридична відповідальність виникає і застосовується в рамках охоронних відносин, що виникають між правопорушником і державою в момент правопорушення та припиняються внаслідок реалізації відповідальності. Що стосується безпосередньо господарсько-правової відповідальності, то їй властиві загальні риси юридичної відповідальності, тобто вона містить державний примус, суспільний осуд правопорушника, супроводжується проявом для нього негативних наслідків у формі певних обмежень. Хоча одночасно вона має й специфічні риси, що дозволяють відмежувати її від інших видів відповідальності.

Отже, можемо дати наступне визначення господарсько-правової відповідальності – це застосування господарських санкцій, що здійснюється за допомогою державного примусу і виражається в суспільному осуді винного правопорушника і покладанні на нього додаткових обтяжень майнового характеру або позбавленні його суб'єктивного права.

Господарська санкція, що виступає заходом державного впливу за порушення господарського законодавства – це насамперед засіб реалізації механізму господарсько-правової відповідальності. Як правова категорія, господарські санкції є невід'ємним елементом господарсько-правової відповідальності. Тому у сфері господарсько-правових відносин господарсько-правову санкцію слід розглядати як захід відповідальності за порушення господарського законодавства, що визначається як засіб державного примусу.

Отже, господарська санкція – це захід господарсько-правової відповідальності за порушення господарського законодавства, що покладається державою на правопорушника.

Господарські санкції містять у собі як заходи юридичної відповідальності, так і заходи захисту, у той же час тією ознакою, що їх об'єднує, виступає те, що вони є засобами державного примусу, покладеного на правопорушників. Їх зміст складає примусове виконання додаткового обов'язку, що виникає в суб'єкта господарювання внаслідок порушення господарського законодавства.

Таким чином, під адміністративно-господарськими санкціями розуміємо вид господарських санкцій, що містяться в охоронних правових нормах, та спрямовані на здійснення охоронної функції у сфері господарювання. Адміністративно-господарські санкції можуть бути визначені як заходи організаційно-правового або майнового характеру, що спрямовані на припинення правопорушення суб'єктом господарювання та ліквідацію його наслідків, які застосовуються уповноваженими органами державної влади або органами місцевого самоврядування в передбачених законом випадках.

За критерієм спрямованості адміністративно-господарські санкції поділяються на два основні види: господарсько-організаційні та адміністративно-майнові. Різниця між ними полягає в тому, що якщо господарсько-організаційні санкції виступають насамперед заходами організаційно-правового характеру, то адміністративно-майнові санкції – це заходи майнового впливу. Ці два різновиди санкцій відображаються в різних формах кожного конкретного виду господарювання.

Адміністративно-господарські санкції, що передбачені Господарським кодексом України, необхідно закріпити у відповідних законах, що регламентують окремі сфери господарської діяльності. В цих законах доречно було б регламентувати їх систему, підстави і процедуру застосування, чітко визначити повноваження щодо їх застосування відповідних державних органів, у тому числі тих, які здійснюють регулювання господарської діяльності, право суб'єктів господарювання на судове оскарження застосування до них адміністративно-господарських санкцій. Необхідно також встановити однакову процедуру застосування адміністративно-господарських санкцій, що забезпечить істотне зближення відповідного законодавства в частині застосування даних санкцій.

Для господарсько-правової відповідальності як інституту господарського права важливим є конкретизація правової природи

господарських санкцій, які хоча і забезпечують окремі сфери господарювання, але потребують додаткового дослідження і удосконалення. Це стосується, насамперед, таких адміністративно-господарських санкцій, які передбачені у Господарському кодексі України, але не знайшли свого відображення в інших законах. Усунення зазначених прогалин та неточностей у законодавстві буде сприяти досягненню системності і погодженості в регламентації належного охоронно-правового забезпечення розмаїтої за своєю природою господарської діяльності. Для удосконалення механізму застосування адміністративно-господарських санкцій необхідні насамперед повнота, несуперечність, чіткість формулювання вимог законодавства, забезпечених цими санкціями, а також підстав і порядку їхнього застосування.

Отже, виходячи з вищевикладеного, можна зробити висновок, що в сучасній економіці кожен підприємець ризикує зниженням прибутку, а також можливо і отриманням збитків. Також у підприємницькій діяльності можна зіткнутися з низкою чинників, які негативно можуть зашкодити діяльності підприємця. Щоб підприємець міг ефективно використати ресурси, результати фірми були високі, підприємець повинен керуватися основами управління підприємницьким ризиком, який взаємопов'язаний із методами нейтралізації підприємницьких ризиків, боротися із корупцією та мінімізувати втрати пов'язані з нею.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
2. Москаленко Н.В. Теоретичні аспекти запровадження комплаєнс-контролю в Україні. Економічний вісник. Серія: Фінанси, облік, оподаткування. 2018. Вип. 2. С. 106–112.
3. Офіційний сайт Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань URL: <https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search>.